

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Insoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceațărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Cornești), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoii, Noiăna, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Măndăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul-săs.), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercățiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăneana, Țibleșana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sân-mărtin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgheana.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Documente private.

(§-ul 317 din procedura civilă).

Legea despre noua procedură civilă în §-ul 317 zice textual:

«Documentul privat, dacă autenticitatea lui nu este excepționată, ori este dovedit că este autentic, până ce se dovedește contrarul, servește ca dovadă completă, că autorul a acceptat declarațiunea depusă în acela, întrucât:

1. autorul a scris documentul scris cu mâna proprie;
2. a iscălit ori și-a recunoscut iscălitura de pe un document scris de mână străină în fața alor 2 martori iscăliți și ei;
3. subscrierea autorului ori semnătura celui ce nu știe scrie este legalizată de vre-un judecător, ori de un notar public.

Dacă autorul nu știe scrie, ori nu înțelege limba documentului, se cere ca martorii prezenți, ori persoana, care face legalizarea, să explice textul documentului în limba pricepută de autor și să amintească în textul documentului, ori în clauza de legalizare, că explicarea s'a făcut.

Un document scris de mână străină va avea puterea de dovadă atribuită mai sus și în cazul când este provăzut cu iscălitura firmei unui comerciant obligat a-și înregistra firma. —

Noua procedură civilă deosebește documente publice și documente private. Cele publice sunt redactate de o autoritate publică, sau de o persoană autorizată, cum este notarul public. Cele private sunt mulțimea nenumărată a documentelor redactate de particulari, între cari se înșiră și advocații. Docu-

tele după conținutul lor sunt foarte varii, se unesc însă toate în însușirea comună, de a servi ca dovadă a conținutului pentru asigurarea drepturilor aceloră, cari s'au îngrijit să perpetueze actul, din care își derivă pretensiuni de drept. În felul acesta documentele, prin destinația lor, sunt cauțiunea firmă a raportului de drept pe care contactul vital îl ridică între oameni. Voi arăta pe rând noțiunile cuprinse întâi în alineatul prim al paragrafului amintit.

Ce însemnează noțiunea «dovadă completă»?

Din punctul de vedere al intereselor legate de documente, procedura civilă în respectul circulației constante a vieții economice, are dispozițiuni speciale în ce privește valoarea documentelor în proces și ținuta judecătorilor față de aceste documente. Pentru că trebuie să se știe, că în procedura noastră civilă s'a împământenit uzul liberei deliberări — ceiace înseamnă că judecătorul are latitudinea de a chibzui liber toate împrejurările, ce-i stau înainte, nefiind legat prin nici un obstacol de formă, și adevărul ce-l stabilește este bilanțul împrejurărilor și dovezilor prezentate. Documentele însă tocmai prin interesul legat de ele au trebuit scoase de sub uzul acesta general și i-s'a impus judecătorului datorința de a accepta veracitatea faptelor sprijinite pe documente, atunci, când aceste se prezintă în o formă anume recerută. Conținutul documentului așadar nu are trebuință de a fi sprijinit cu nici o altă dovadă; corăspunând forme fixe pentru orientarea obștească în lege, dovedește de sine și în mod obligator pentru judecător, că autorul și-a însușit declarațiunea ori conținutul. În sensul acesta se numește documentul: dovadă completă.

Privind procesul ca urmarea unei discuții între două partide contrare, aceea care își sprijinește afir-

țiile cu un document, este în situația de a-și fi creat sie-și o stare absolut clară, chiar și în raportul față de judecător — și de aci încolo toată sarcina de a se sbate de sub un «adevăr» acceptat deja, cade pe contrar. Contrarului i-se lasă voie liberă de a dovedi cu mijloace similare, ori cu alte mijloace un fapt contrar celui cuprins în document, ori în general împrejurări, cari dărâamă veracitatea ori mai bine stabilitatea afirmărilor documentate. Ca să fiu înțeles voi aminti vre-o câteva cazuri:

Am o cvitanță în care contrarul recunoaște, că i-am achitat o sumă de bani. El față cu acest document al meu poate dovedi, că nu i-am achitat suma indicată și am ajuns ori fără voia lui ori chiar prin forță în posesiunea cvitanței.

Am un contract de vânzare pe baza căruia îmi reclam dreptul de proprietar. Contrarul poate dovedi, că a scris documentul fiind presionat și de fapt n'a vândut, ori că a fost în rătăcire, cu privire la obiectul indicat cu număr ori numire greșită.

Așa se înțelege expresia: «până ce se dovedește contrarul».

Ce însemnează acum «autenticitatea» unui document? Contrarul la autentic este fals. Excepția ce se poate ridica așadar asupra autenticității este afirmația că documentul este fals.

Un document poate fi fals ori falsificat din două puncte de vedere. Și anume poate fi subscrierea falsă ori falsificată și pe urmă poate fi conținutul falsificat.

Intre aceste două cazuri, din punctul de vedere a procedurii civile, este o mare deosebire.

La cazul prim, când subscrierea este falsă, ajunge o simplă negare a autenticității subscrierii și documentul nu mai prezintă nici o valoare, până când posesorul documentului nu va dovedi că subscrierea este autentică. Autenticitatea subscrierii este condiția de existență a cauțiunii pe care o reprezintă documentul. Și s'ar părea că este o jucărie toată cauțiunea depusă în document, atunci când o simplă negare îi poate dărâamă toată valoarea. Așa a fost până acuma, dar noua lege s'a îngrijit să delătore anomalia aceasta; în § 336 prevede o pedeapsă până la 600 Cor. pentru acela, care în mod conștient și-ar nega scrisoarea, ori subscrierea. Pedeapsa se aplică și avocatului. Cine a comis greșala aceasta va fi necondiționat pedepsit în urma dispoziției imperative a legii, căci nu i-s'a lăsat judecătorului voia să delătore aceasta urmare în anumite cazuri. Aici așadar este destulă garanție, că autenticitatea documentului nu se va trage ușuratic la îndoială.

În ce privește cazul al doilea, conținutul poate fi falsificat ori în felul că în mod fraudulos se adaugă ceva, ori se șterge ceva din conținut — ceea ce alterează o parte esențială din document. Anticipând premisa, că autenticitatea subscrierii nu a fost negată, conținutul documentului se consideră de autentic în urma presumpțiunii legale. Așadar aci nu

ajunge simpla afirmare ori negare a contrarului, el trebuie să și dovedească falsitatea conținutului — afară doar de cazul când exteriorul tradează deja faptul.

Trebuie să amintesc aci un caz, care nu cadrează în tocmai cu normele de mai sus, dar care în viața de toate zilele obvine foarte des. Se întâmplă anume că cineva subscrie o hârtie ori o blanșetă neumplută. Subscrierea este autentică, dar conținutul este de a'ntregul ori în parte fals. Aci ajunge ca respectivul să dovedească, că a scris o hârtie goală și posesorul documentului va trebui să dovedească cuprinsul.

Aceste sunt însușirile, cari determină valoarea unui document din punct de vedere procesual. Insușirile aceste sunt condiționate de anumite forme externe înșirate în textul §-lui 317, arătat mai sus.

Recerințele de formă sunt deosebite pentru cei, cari nu știu scrie. Cei dintâi dacă au scris cu mâna proprie întreg documentul, îl vor iscăli și ajunge atât. Dacă documentul a fost scris de persoană străină îl vor iscăli, ori vor recunoaște subscrierea în fața a lor doi martori, cari iscălesc și ei în stânga și au datorința a cetii și a explică conținutul, aceluia, care nu înțelege limba documentului, adaugând la încheiere clauzula, că acest document s'a cetit și explicat, fiind de față noi subscrișii martori.

Cei cari nu știu scrie vor trebui să-și confirme semnatura (crucea) la notarul public ori la vre-o judecătoreie. Se sistează așadar procedura obicinuită până acum cu «néviró» — de aci înainte acest «néviró» va fi notarul public. Aceasta nu însemnează, că documentele vor trebui făcute în întregime la notarul public — legea cere numai ca semnatura să fie confirmată de notarul public.

Sub dispozițiunile aceste cad contractele de tot felul, obligațiunile fără excepție și documentele de garanție. Băncile noastre vor avea de întimpinat mari greutăți cu călătoriile pe la notarul public — intru cât cu greu se pot concentra deodată toate persoanele interesate în o oarecare cauză. Doar trebuie să ne gândim și la spesele, ce s'ar face partidelor în cazuri de împrumuturi de multeori mici. Neajunsurile și sărăcia, ne vor îndemna să ne îngrijim de mijloace mai puțin costisitoare.

Un pas cătră aceste mijloace ni-l deschide chiar legea de executare a procedurii civile, care susține în întregime, neschimbate dispozițiunile ordinațiunii referitoare la cartea funduară. Aceasta ordinațiune îngăduie întabularea pe baza unui document semnat (cu crucea) de un analfabet în fața alor doi martori (bărbați), dintre cari unul explică documentul și iscălește numele celor cari nu știu scrie. În sensul acestora ne putem întabula un document și dacă nu este confirmată semnatura de notarul public, și ajungem astfel a ne asigura pretensiunea pe calea întabulării. Este drept însă că întabularea numai așa va avea rost, dacă la încasare, pe cale procesuală, vom putea dovedi raportul de creditor. La împrumu-

turi mai mici ne vom îngriji de doi ori trei martori buni, dela cari eventual am luă declarație în scris. Evident însă că garanția pe care o avem în felul acesta, nu echivalează nici pe departe cu aceea pe care ne-ar întinde-o un document în regulă.

Trebuie să notez însă aci că praxa judiciară nu este complet consolidată referitor la cele expuse acum. Sunt anume oficii de cărți funduare, cum este d. ex. cel din Cluj, care explică legea așa precum am arătat mai sus și altele, cum este cel din Deva, cari nu admit intabulare decât pe baza documentelor, redactate conform procedurii civile. Discuția referitor la tema aceasta este tocmai în curgere între juriști în revistele de specialitate și va continua încă până ce un for competent va stabili jurisprudența.

Se naște acum întrebarea ce va fi cu documentele pe cari le avem dejă? Acelea, conform §-lui 67 a legii de executare sunt valabile în forma prescrisă de normele de până acum, întrucât s'au redactat cu intenția de a servi ca dovadă a cutărui act de drept.

Legea a intrat în vigoare într'un timp când starea de războiu a țării cu grijile ei zilnice, nu îngăduie vreme pentru consolidarea praxei juridice și conștientizitatea ne îndeamnă să rămânem pelângă dispozițiile severe ale legii, să nu cercăm a ne sustrage de sub scutul ei.

(Cluj)

Dr. Alexandru Dragomir.

Avansuri pe recolta anului curent.

Guvernul, precum se știe, a emis, la începutul anului curent, o ordonanță, publicată și în revista noastră, prin care a oprit orice cumpărare-vânzare prealabilă a recoltei anului curent și a declarat nule contractele de vânzare-cumpărare, de acest fel, ce eventual s'ar fi încheiat dejă.

Prin o nouă ordonanță, No. 1761/915. M. E., de data 20 Maiu a. c., guvernul oferă acum producătorilor puțința să ridice anumite avansuri pe recolta: de grâu, săcară, orz, ovăs și rapiță, ce o așteaptă în anul curent 1915. Avansurile le vor acorda institutele de bani și însoțirile, ce le va designa în acest scop, la cererea lor proprie, „Cassa de păstrare postală r. u.“ (M. Kir. Postatakarékpénztár) și cărora această instituție le va deschide credit în scopul amintit.

Avansurile nu vor putea fi de durată mai lungă, decât până la 25 Iulie a. c. și nu vor putea fi mai mari decât de K 20 — pro majă metrică la grâu și de K 15 — pro majă metrică la săcară, orz, ovăs și rapiță.

Ca acoperire pentru avansurile ridicate se vor da cambii, cu scadență maximală de 4 luni, domiciliat la „Cassa de păstrare postală“.

Ordonanța guvernului Nr. 1761/915 M. E., are următorul text:

§ 1. Institutele de bani — înțelegând aci și însoțirile, — cari se vor anunța la „Cassa de păstrare postală r. u.“ și pe cari le va designa această instituție, vor putea încuviința, până la suma creditului, ce „Cassa de păstrare postală r. u.“, le va deschide în acest scop, producătorilor din țară, avansuri pe recolta lor de grâu, săcară, orz, ovăs și rapiță, din anul curent, sub condițiile următoare:

1. Avans se poate încuviința numai pe aceea parte a recoltei a. c., care întrece trebuințele casnice și gospodărești ale producătorului și se poate acorda numai până la termenul maximal de 25 Iulie a. c. incluziv.

2. La grâu avansul poate fi maximum de K 20 pro majă metrică, iar la săcară, orz, ovăs și rapiță de maximum K 15 pro majă metrică.

3. Pentru acoperirea avansului se va da cambie cu scadență maximală de 4 luni, domiciliată la „Cassa de păstrare postală r. u.“ și se vor putea încasa după aceste avansuri, ca interese, maximum $1\frac{1}{2}\%$ peste etalonul oficial al Băncii Austro-Ungare — fără alte proviziuni și spese.

4. Producătorul își leagă printr'un document special produsele, ce sperează a recolta, în favorul institutului, care-i acordă avansul, — spre vânzare cu prețul maximal, ce se va fixa din partea autorităților pentru timpul luării în primire a mărfii.

5. Legarea spre vânzare a produselor are numai atunci valoare, dacă „Cassa de păstrare postală r. u.“ escontează institutului de bani, care încuviințează avansul, cambia amintită în punct 3.

6. Producătorul se poate retrage dela afacere prin replătirea avansului primit.

Institutul de bani, care încuviințează avansul, este obligat a aviză, fără amânare, pe producător despre escontarea cambiei, efectuită în sensul punctului 5.

§ 2. Cantitatea de produse, așteptată din recolta viitoare și care, în sensul § 1, este legată pentru avansul primit, producătorul nu o poate înstrăina la altul; nu poate da altuia drepturi asupra ei și nu poate dispune nici altfel asupra ei.

§ 3. Plata avansului la mâna producătorului și în temeiul acesta legarea spre vânzare a recoltei în favorul creditorului este validă și față de creditori și de cumpărătorul prin licitație a imobilului.

§ 4. Ministerul se îngrijește, ca produsele, pe cari institutul de bani le-a cumpărat, în sensul §-ului 1, să se ia în primire pentru trebuințele publice. În scopul acesta institutul de bani este dator a se îngriji de înmagazinarea produselor și de predarea lor, conform dispoziției ministeriului, la autoritatea sau persoana (firma), ce i se va designa — cu prețul maximal, ce se va fixa, în conformitate cu punctul 4 al §-lui 1. Prețul produselor se plătește pe calea „Casei de păstrare postale“, care, până la achitarea cambiei, dată pentru acoperirea avansului, administrează suma necesară spre acest scop ca cont-curent, în favorul obligatului cambial, pe lângă etalonul de escont al

Băncii Austro-Ungare. Asupra acestei sume, în paguba creditorului cambial, a treia persoană nu pot câștiga drepturi.

§ 5. Producătorul, care nu se îngrijește în mod corăspunător de strângerea, căratul și înmagazinatul produselor, pe care a luat avans sau care, contrar acestei ordonanțe înstrăinează produsele, dă altora drepturi sau dispune altfel asupra lor — întrucât fapta sa nu cade sub pedeapsă mai mare — se va pedepsi, în sensul § 9 al art. de lege L:1914, din partea autorităților administrative, amintite în articolul de lege LXIII:1912, § 15, alinea a doua, cu închisoare până la 2 luni și amendă în bani până la suma de K 600.

Noul împrumut de războiu ungar.

Subscripțiunea la noul împrumut de războiu ungar, precum se anunță, a dat în toată țara rezultate satisfăcătoare, mai satisfăcătoare chiar decât s'a așteptat, încât cercurile conducătoare speră ca rezultatul final al subscripțiunii va întrece chiar suma primului împrumut de războiu.

La băncile noastre mai mari, precum suntem informați, s'au scris, și de astădată, sume foarte considerabile, atât din partea diferitelor noastre instituții, cât și de particulari.

Considerând marea mulțime a subscripțiilor provenite din păturile mai sărace ale populației și aglomerarea de lucru, ce a cauzat aceste subscripțiuni pe la băncile, dezințate ca locuri de subscripțiune, cari cu personalul lor redus, din cauza războiului, abia pot răsbî lucrările tehnice în legătură cu subscripțiunea; mai departe pentru a oferi prilej de a face subscripțiuni tuturor aceluia, cari ar fi între-lăsat a face aceasta până'acum, ministrul de finanțe s'a văzut îndemnat a *prolongi termenul de încheiere a subscripțiunii, ce a expirat la 26 curent, până la 7 Iunie a. c.*

Pentru subscripțiunile, ce se fac în timpul dela 27 Mai a. c. până la 7 Iunie a. c. sunt fixate următoarele prețuri:

la obligațiunile de rentă de 5 $\frac{1}{2}$ % pentru K 100 nominal K 91, și

la obligațiunile de rentă de 6% pentru K 100 nominal K 97.70.

Pentru plata în rate a sumei subscrise, rămân în vigoare condițiile originale, cuprinse în prospectul de emisiune; anume vor fi a se plăti pentru obligațiunile de 5 $\frac{1}{2}$ % K 41.20, iar pentru cele de 6% K 48.

Italia economică.

Acum când, prin intrarea în războiu cu aliatale ei de eri, atențiunea tuturor este îndreptată asupra Italiei, credem că nu vor fi fără interes câteva date fugitive asupra vieții economice a acestei țări. Iată-le:

Suprafața. — Intinderea totală a regatului italian este de 286,682, 21 klm. patrați din care 236,464,74 klm. patrați aparțin Italiei continentale și peninsulare și 50,217,47 Italiei insulare.

Populațiunea. — Populațiunea Italiei a manifestat o creștere constantă. Astfel, pe când recensământul dela 10 Februarie 1901 a arătat un număr de 32.475,253 locuitori (cu o densitate de 113,3 locuitori pe klm. patrat), statistica din anul 1912 indică o populațiune de 38.813,975 locuitori (cu 121,4 locuitori pe klm. patrat).

Italia fiind singura țară în care statistica nu face repartițiunea pe sexe, nu se poate stabili proporțiunea dintre populațiunea masculină și cea femenină.

Populațiunea Italiei este, în general, omogenă; statisticele indică numai vre-o 250,000 locuitori ai Italiei ca fiind de origină străină.

Finanțele țării. — *Moneta* unitară este Lira = 0.95 fil. = 1 fr. al pari (lira-hârtie = 0 fr. 99). Italia are 3 bănci de emisiune: Banca d'Italia, Bancă di Napoli și Banco di Sicilia. În timpuri normale circulațiunea bancnotelor băncilor de emisiune italiene are o acoperire metalică de 40%. Înainte de războiu contingentul bancnotelor a fost la Banca d'Italia 630 milioane, la Banco di Napoli 190 milioane și la Banco di Sicilia 44 milioane, total 864 milioane Lire, care sumă încă în August a. tr. a fost ridicată, prin decret regal la 1440 milioane lire.

Bugetul pe 1913 se prezintă la venituri cu 2.656,995,970 lire, iar la cheltuieli cu 2.620,172,937 lire.

Datoria publică este de vre-o 15 miliarde, iar anuitatea ei de jumătate de miliard.

Căile ferate. — Lungimea liniilor ferate în Italia este de aproape 17,500 klm.

Posta. — Numărul oficiilor postale este de vre-o 11,124. Veniturile: 107,183,319 lire; cheltuielile (în cea mai mare parte comune cu serviciul telegrafic): 88.747,093 lire.

Telegraf. — Lungimea liniilor: 54,044 klm.; lungimea firelor; 291,469 klm. Numărul oficiilor statului: 5076. Numărul oficiilor căilor ferate și al altor societăți: 1992. Stațiuni Marconi: 19; pe bordul vapoarelor: 125. Telegramme interne (număr mijlociu): 13.599,363; internaționale: 3.137,515; telegramme în tranzit: 116,726.

Venituri: 19.102,566 lire.

Telefon. — Numărul stațiilor și a posturilor telefonice este de 67,730. Lungimea liniilor: 12,089 klm.; lungimea firelor: 192,838 klm. Numărul convorbirilor: 162.270,000 (medie).

Circuituri interurbane: Numărul circuiturilor: 438. Conversațiuni: 4.404,132.

Incassări 11.585,358 lire. Cheltuieli: 7.341,993 lire.

Comerțul (special și transitar). — Principalele țări de proveniență și destinațiune ale comerțului exterior al Italiei sunt, după ordinea importanței: Germania, Anglia, Statele-Unite, Franța, Austro-Ungaria, Rusia, Indiile engleze, România etc.

Principalele articole de import sunt cerealele, bumbacul, huila, produsele chimice, mătasa brută, lemnul, pielărie, mașini, lână.

Articolele de export sunt: mătasa brută și țesăturile de mătase și de bumbac.

Cu privire la comerțul exterior al Italiei în 1914, cifrele provizorii, ce ni se dau arată, ce puternică a fost repercusiunea războiului asupra vieții economice a țării. Fără a socoti mișcarea metalelor prețioase, importările și exportările reunite, ating un total de 5100 milioane față de 6157 milioane în 1913. Aceasta înseamnă o diminuare de 1057 milioane.

Dacă examinăm mai de aproape cifrele vedem că diminuarea a fost mult mai importantă la intrare decât la ieșire: importările sunt evaluate la 3646 milioane cu o reducere de 764 milioane și exportările la 2218 milioane cu scădere de 264 milioane.

Această enormă reducere în comerțul exterior e esențial datorită războiului; până la sfârșitul lui Iulie mișcarea totală era aproape egală cu aceea din aceeași perioadă a anului 1913, — o diminuare de 43 milioane la intrare și un progres de 72 milioane la ieșire; după declarația de războiu însă, importările au suferit o depresiune aproape până la jumătate, exportările ceva mai puțin.

Industria. — Statistica recensământului din 1910 arată că în Decembrie a acelui an, au existat în Italia 243,985 întreprinderi industriale, care ocupau 2.305,698 funcționari și lucrători și reprezentau 1.573,774 cai putere.

În comparație cu recensământul din 1901, sporul este de 34 la sută.

Mine. — Producțiunea minelor în Italia este următoarea (în tone): minereu de fier: 373,786; aramă: 68,136; plumb: 38,458; zinc: 139,719; mercur: 97,803; pyrită de fier: 165,273; combustibil: 557,137; pucioasă: 2.682,766; petrol 10,390; asfalt și bitum: 188,681; acid boric: 2648.

Combustibil consumat în principalele industrii:

Producția națională (în tone): Antracit: 557,137; turbă: 24,552; cărbune (aglomerati): 789,200; lignită: 1006; turbă: 4000.

Proveniență străină: combustibil de toate speciile: 8.840,297.

Benzină: producția națională: 3974. Proveniență străină: 18,390.

Valoare în lire. — Producție națională: Antracit: 5.021,606; turbă: 306,428; cărbune (aglomerati): 24 milioane 834,420; lignită 20,120; turbă: 80,000.

Proveniență străină: Combustibil de orice specie: 256.368,613.

Benzină: Producție națională: 1 mil. 189,820. Proveniență străină 5.333,129.

Metalurgie și mineralogie (produse principale) (în tone): fier: 303,223; oțel: 697,958; aramă: 22,908; plumb 16,684; argint brut: 12,143; aluminiu: 798; mercur: 955; sulf zdrobit: 158,977; sare de mare: 460,439; cok (de gaz): 792,488; metalurgic: 363,493; gudron: 64,536.

Produse chimice industriale: Acid clorhidric: 17,358; nitric: 9000; sulfuric: 596,143; sodă caustică: 8541; sulfat de aramă: 43,626; sulfură de carbon: 3280; carbonat de calciu și magneziu: 4500; ceruză: 3187; carbură de calciu: 32,750; oxigen (metri cubi): 377,426; dinamită: 972.

Sindicatul muncitorești. — Statistica italiană consideră separat pe lucrătorii din industrie și pe lucrătorii agricoli. Ambele feluri de lucrători aparțin la trei mari grupe distincte: organizații libere, organizații catolice și organizații izolate. Cele două dintai grupe bazate pe un principiu diferit reunesc mai cu seamă pe lucrătorii din industrie. Societățile izolate se compun mai ales din lucrătorii agricoli. Societățile libere cuprind 84,97 la sută bărbați, dintre cari 71 la sută lucrători din marea industrie. Organizația catolică, din contră, reunește un număr mai mare de femei, 40,71 la sută, meseriași, mici proprietari 81,61 la sută.

În organizația liberă și cea catolică, micile sindicate se grupează în federații naționale sau regionale, ca: federațiile de meserii și camerele de meserii ale sindicatelor libere, etc. Camerele de meserii și federațiile de meserii aderă, la rândul lor, la Confederația generală a muncii sau la Uniunea sindicală italiană (80,000 membri).

Asociațiile libere sunt în număr de 6028 cu 639,670 de membri, din cari 2064 compuse din muncitori agricoli în număr de 286,692, iar 3964 compuse din lucrători industriali cu 352,978 de membri.

Asociațiile catolice sunt în număr de 560 cu 108,021 de membri, din cari 197 compuse din muncitori agricoli în număr de 42,392, iar 363 compuse din lucrători industriali cu 65,629 de membri.

Asociațiile izolate sunt în număr de 741 cu 112,811 membri, din cari 365 aparțin muncitorilor agricoli cu 79,064 de membri, iar 376 aparțin lucrătorilor industriali cu 33,747 de membri.

Organizațiile centrale cuprind:

Camerele de meserii 5231 asociații cu 1912 cu 528,151 membri;

Federațiile 1145 de asociații cu 197,589 de membri.

Înștiințarea proviziilor de lână.

Ministerul r. u. a dat o ordonanță cu Nr. 1663/1915 M. E. cu privire la înștiințarea proviziilor de lână. Conform acesteia oricine, pe teritoriul țărilor sf. coroane ung., ar mai avea provizii de lână nelucrată sau în lucrare, fie în localuri proprii sau străine, este obligat a anunța aceste provizii autorităților, în timp de opt zile: 1. după starea dela 20 Maiu 1915, 2. după starea dela 1 și 15 Iunie, 3. după starea dela 1 Iulie 1915. Dacă cineva a anunțat proviziile sale, este obligat să mai facă o nouă anunțare, numai în cazul când a obvenit o schimbare a proviziei din depozit. Producenții de lână și negustorii sunt obligați să comunice

cu ocazia primei înștiințări și aceea că ce cantități și cui (cărui negustor sau fabricant) au furnizat până la această primă înștiințare lână provenită din tunsul oilor din anul de față; la înștiințările de mai târziu trebuie să arete ce cantități și cui (negustor sau fabrică) a furnizat dela ultima înștiințare. Provițiile destinate pentru trebuințele proprii sau pentru industria de casă, precum și lână de pe mortăciuni, dela argăsitori, cojocari și cea artificială nu trebuie înștiințate. Înștiințările au să se facă la autoritățile industriale de prima instanță (oficiul pretorial, magistrat, căpitănatul de poliție, în Budapesta la oficiul administrativ al circumscripției), unde se află provizia. Pentru înștiințare se pot folosi numai formulare anume dela numitele autorități, ale căror rubrici trebuie toate umplute, făcându-se în 2 exemplare. Un exemplar îl reține autoritatea industrială de prima instanță, al doilea trebuie trimis fără amânare deadreptul secțiunii tehnice industriale a ministerului de comerț. Dacă înștiințarea se face prin postă, ea trebuie expediată cel mai târziu în ultima zi fixată pentru înștiințare. *Producții de lână pot să facă înștiințarea și verbal la primăria comunală, unde autoritatea umple formularul și-l expediază.* Autoritățile industriale de prima instanță au dreptul să revizuiască și controleze datele înștiințate, proviziile și cărțile de afaceri. Ceice nu observă aceste dispoziții vor fi pedepsiți cu arest de 2 luni și în bani până la K 600. Această ordonanță a intrat în vigoare la 15 Maiu a. c.

Prășitul sau săpatul.

Pentru toate plantele s'au statornicit, prin experiențe de secole, anumite lucrări indispensabile pentru ele să isbutească pe deplin. Toate plantele reclamă, necondiționat, cât mai multe lucrări, făcute în condiții favorabile, ținând seamă, între altele, de timp, rechizite, sămânță etc. *Plantele de grădină* trebuie săpate, plivite, udate de repețiteori. Locul pentru *spicoase* trebuie arat de trei ori, grăpat și tăvălugit, iar buruienile plivite. *Livezilor* și *pășunilor* li se aduce o mare îmbunătățire grăpându-le etc. Așa e cu *pometurile*, viile și cu toate.

Porumbul, cartofii, napii ș. a. își au și ele modul lor deosebit de tratare în timpul vegetației. După ce pământul a fost pregătit cât mai bine pentru cultura lor, ele se samănă sau, cum se zice despre cartofi, se pun, iar după ce au răsărit și pământul a prins scóartă și s'a îmburuenat, urmează *prășitul* sau *săpatul*, de obicei la două perioade, pe cari toți plugarii le știu și, după putință, le observă cu toată precauțiunea.

Fiindcă perioada pentru săpatul de întâiaoară este tocmai acum de actualitate, și fiindcă, de data aceasta, trecem prin împrejurări excepționale, va fi, credem, de interes a nu lăsa să treacă acest timp fără a atrage atențiunea cetitorilor noștri și a întregului public, pe care îl interesează mai deaproape cultura pământului, asupra condițiilor, ce le reclamă săpatul, tocmai în urma împrejurărilor grele de astăzi.

Se știe, că la plugărima noastră *«mămăliga este stâlpul casei»*; de aceea porumbul se și cultivă în

măsură, cel puțin, egală cu grăul. Și acestei culturi i-se dă toată îngrijirea posibilă, căci numai așa se poate ajunge scopul, ce se are în vedere prin săpat, anume:

1. stărpirea buruienilor, parte prin tăiat, parte smulgându-le, pentru ca materiile nutritive din pământ și umezeala să poată fi întrebuințate numai de plantele de cultură;

2. ruperea scoarței formate în urma ploilor, care împedecă pătrunderea aerului și apei în pământ;

3. formarea de țărână și mobilizarea acesteia pentru păstrarea umezelei pe seama plantelor.

4. la unele plante, cu ocazia săpatului de a doua oară, tragerea țărânei în jurul lor sau mușuroirea pentru ca să li se desvóalte mai bine rădăcinile aeriene, ca la porumb, iar la altele tuberculele, ca la cartofi etc.

Săpatul se face sau cu *sapa obicinuită* sau cu *prășitoarea mecanică (mașina de săpat)*, care se trage, ca și plugul, de una sau două animale de ham sau de jug.

Firește, cu sapa obicinuită pământul se lucră mai bine decât cu mașina, pentru că fiecarei plante i se poate da îngrijirea trebuincioasă; numai cât, astfel, lucrul se face cu anevoe, perzându-se mult timp și, celorce se folosesc de lucrători străini, venindu-le foarte scump acest mod de lucrare. Unui om îi trebuie cel puțin 10 zile ca să sape loc de un hectar cu sapa, iar cu prășitoarea mecanică doi oameni cu un cal sau cu doi boi pot săpă 1·10—1·7 ha. într'o zi. Atâta numai, că cu prășitoarea mecanică se pot săpă numai plantele sămănate în rânduri drepte, adecă cu mașina de sămănat.

În părțile locuite de Români se întrebuințează cele mai simple și ieftine mașini de săpat, trase de animale, dar totuși practice și destul de spornice. Acum însă s'au cam rărit și animalele, mai ales caii, așa că, din această cauză, se ivesc destule greutăți și neajunsuri chiar și la săpatul cu astfel de mașini trase de animale.

În astfel de împrejurări va face foarte bune servicii *sapa de mână cu o roată*. Aceasta constă din o roată mică de fier turnat. Aceasta se poate întocmi pentru săpat mai adânc sau mai puțin adânc. La lucru trebuie grijit ca roata să nu se lovească de petri, pentru că se poate ușor rupe. De aceea e bine ca ea să fie obdusă cu un cerc de bute, lucru care îl poate face oricare faur. Îndărătul roatei sunt așezate niște rame de fier, în cari sunt înșirofate fearăle de săpat. Anume: sunt așezate în aceste rame, după trebuință: feară în forma cuțitului, în forma piciorului de gâscă și feară pentru mușuroit. Afară de acestea sapa mai are două mânere, așezate în direcțiune piezișe, cu cari se poartă sapa.

La săpatul de întâiaoară această sapă se poartă cu înlesnire. În grădini pot lucră cu ea chiar și copii mai răsăriți (trecuți de 12 ani). La săpatul de a doua oară se cere putere mai mare. Pe locurile tăvălugite sapa aceasta merge mai bine și mai ușor.

Un om poate să sape într'o zi cu această mașină până la un jugăr și jumătate de plante de săpat.

Prețul unei astfel de sape este numai K 16.

În timpul de față datorință avem să nu scăpăm din vedere *mijloacele*, cari ne-ar putea înlesni una din lucrările agricole cele mai grele și gingașe, cum este săpatul.

Și *sapa de mână cu o roată* este, fără îndoială, un astfel de mijloc.

R.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

(La finele lunii Aprilie 1915).

România. Timpul cam ploios și rece din prima jumătate a lunii a continuat să împedecă facerea arăturilor și sămănăturilor la timp și în condițiuni satisfăcătoare; de asemenea a mai contribuit la această secetă vânturile dese și reci din a doua sa jumătate, micșorând avântul ce luase vegetațiunea în dezvoltarea sa.

Cu toate aceste neajunsuri, lucrările agricole au continuat cu mare activitate în toată țara, cu deosebire în a doua jumătate a lunii, căutându-se de a se coplectă pe cât posibil toate arăturile de primăvară, cari, din cauza timpului nu tocmai prielnic și a ninsoarei abundente din luna precedentă, au întârziat mult în acest an.

Sămănăturile de toamnă ca grâul, săcara și orzul se prezintau pretutindeni, la sfârșitul acestei luni, frumoase, viguroase și bine înfrățite. În unele părți a început plivitul lor de burueni și chiar păscutul sau cositul în teama ca să nu crească prea mari.

Sămănăturile de primăvară, cum sunt cele de ovăz, orz sau grâu s'au mai continuat și în primele două decade. Încă dela începutul lunii, dar mai ales în ultima decadă a început a se sămăna porumbul, operațiune, care pe alocurea în câmpie s'a și terminat. Cerealele și celelalte sămănături de primăvară, deși au răsărit, se prezintă cam slabe și n'au putut progresa, la început din cauza răcelilor, iar în urmă din cauza secetei și a vânturilor, cari au uscat pământul repede, întărindu-l la suprafață.

Porumbul sămănat încă n'a putut răsări.

La sfârșitul lunii, mai pretutindeni în țară, dar cu deosebire în pământurile argiloase, arăturile se făceau foarte cu greu și erau bulgăroase, din cauză că s'a bătut prea mult de ploile și ninsoarea din iarnă și primăvară, iar acum vânturile și uscăciunea le-au întârziat la suprafață. Locurile, pe cari s'au făcut ogoare în toamnă sau în iarnă și primăvară mai de timpuriu, se ară și samăna mai ușor.

În definitiv la sfârșitul acestei luni se simțea pretutindeni lipsa de ploaie, iar pe unele locuri s'a suspendat chiar sămănatul porumbului și a altor plante mai târziu.¹

Dacă facem o comparație între starea agricolă dela finele lunii Aprilie 1914, când atât în această lună, cât și în cursul iernei 1913—1914, au căzut mult mai puține precipitațiuni, ca în epoca corăspunătoare din acest an, constatăm că acum cu toate ploile și zăpada abundantă din iarnă și din Martie ce trecerăm, starea agricolă se prezintă în condițiuni mult mai rele, ca în anul precedent.

Această stare se datorește nu atât lipsei de umiditate din pământ, care are o rezervă suficientă la adâncimi, ci ninsoarei din Martie, care a întârziat mersul lucrărilor și vegetațiunii, cât și ploilor repezi din Aprilie, cari au bătătorit mult pământul. Mai mult însă credem că au influențat răcelile lui Martie și Aprilie, cari au urmat după o iarnă caldă, ceea ce a făcut ca

¹ Seceta dela sfârșitul acestei luni a fost și mai mult accentuată în Maiu, când în primele sale două decade n'a plouat decât foarte puțin la 5, 12, 13 și 14 și aceasta numai în Muntenia, pe când în Moldova de loc.

vegetațiunea să nu-și mai poată continua dezvoltarea cu vigoare. Pe lângă aceasta au mai contribuit și vânturile tari, cari au uscat pământul la suprafață mai ales în ultima decadă din Aprilie și în primele două decade din Maiu st. n. Rapița, pe unde a mai rămas, a înflorit în ultima decadă, în multe părți însă fiind slabă sau atacată de viermi s'a întors și a fost înlocuită cu orz.

În cursul acestei luni s'a continuat a sămăna cartoful, fasolea, meul, cânepa, macul, inul, sfecla și tot felul de plante sau nutrețuri de primăvară; asemenea s'a pus sămănta de tutun, iar în grădinile de zarzavat s'au făcut multe sămănături și transplantări.

*

Viile s'au tăiat, așezat pe araci și săpat; ele au dat binisor. Bruma și înghețul dela sfârșitul acestei luni (mai ales cea dela 29) a distrus mulți lăstari dela viile așezate mai ales pe văi; cele de pe dealuri și coaste, având vegetația mai târzie, au suferit mai puțin.²

*

Toți arbórii, arbuștii și pomii roditori au înfrunzit și înflorit până la sfârșitul lunii, afară de gutuii, merii și nucii, cum și speciile mai târzii. Pomii au înflorit în bune condițiuni. Fecundațiunea, din cauza răcelilor, a durat mult și unele specii au legat în cantități satisfăcătoare; numai zarzărul, caisul și alți pomi, cari au înflorit prea de timpuriu, în Martie, au legat foarte puțin sau de loc.

Florile pomilor au avut de suferit în multe părți din cauza brumei și înghețului dela 29 și 30 Aprilie, când, prin unele locuri din Moldova, au fost atacați chiar și lăstarii tineri dela unele păduri sau dela pomi. Iarba pe câmpii a crescut repede și este destul de mare, așa că vitele, cari au fost scoase pretutindeni la pășune în a doua jumătate a lunii, găsesc hrană din belșug. Toate păsările călătoare au sosit mai ales în ultima decadă.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 27 Maiu 1915.

Situația pieței internaționale de bani continuă a fi neschimbată. Atât în Berlin, cât și în London domnește abundență de bani. În Berlin banii de zi s'au negociat cu 3%, discontul privat a fost 4% și chiar sub 4%. În London discontul privat se menține la 3%.

În piața internă de bani asemenea nu este nici o schimbare esențială. Cu toată cererea mare de bani, provocată de subscripțiunea la împrumutul de războiu, discontul privat este staționar și a cotat în Viena 2 $\frac{1}{4}$ %, pentru material de prima bonitate, iar în Budapesta, pentru material de aceeași categorie 3 $\frac{1}{2}$ %.

² Bruma și înghețul dela 6 și 7 Maiu, cari au fost aproape generale și mai accentuate ca cele dela sfârșitul lunii Aprilie, au produs stricăciuni foarte mari pretutindeni, dar cu deosebire în Moldova, atât viilor cât și pomilor fructiferi. Sunt podgorii, cari au suferit pierderi peste 50 la sută.

CRONICĂ.

Rugare către băncile noastre. Rugăm on. noastre institute de bani, să binevoiască a ne retrimite de urgență «*Chestionarele*» pentru «*Anuarul băncilor române pe anul 1916*», ce li s'au expediat zilele trecute, dorind a pune Anuarul cât mai curând sub tipar.

Considerând deosebitul interes, ce prezintă bilanțurile de războiu ale băncilor noastre și pentru a avea date cât mai complete, rugăm a umplea exact toate rubricile «*Chestionarului*».

*

Orele de oficiu la „Albina” — Centrală în Sibiu se țin, cu începere dela 1 Iunie a. c., și până la alte dispoziții, dela 7—1 d. a. *Ore de cassă dela 7—12 la ameazi.*

*

Centrala institutelor de bani. Precum am anunțat într'un număr anterior al nostru guvernul a hotărât a lua în sesiunea actuală parlamentară dela ordinea zilei pertractarea proiectului de lege asupra Centralei institutelor de bani.

Precum anunță un comunicat semioficios, luarea dela ordinea zilei a proiectului Centralei, nici decât nu însemnează retractarea lui. Din contră guvernul este ferm hotărât a înfăptui cât mai curând noua instituție, pe care o consideră de cea mai mare importanță din punct de vedere economic. Din motivul acesta în ministeriu elaborarea statutelor și executarea tuturor lucrărilor pregătitoare pentru punerea în aplicare a noiei instituții continuă fără întrerupere. În proxima sesiune parlamentară guvernul va cere necondiționat pertractarea proiectului, astfel că amânarea, ce o suferă chestiunea Centralei acum, nu însemnează altceva — zice comunicatul guvernului — decât că noul așezământ își va începe activitatea cu câteva luni mai târziu.

*

Mișcarea populației în România. Statistica generală din ministeriul de domenii a terminat adunarea și clasarea datelor cu privire la mișcarea populației din România în cursul anului 1914.

Cifrele cuprind, pentru prima oară și populațiunea din Dobrogea Nouă.

În cursul anului 1914 s'au înregistrat 65,313 căsătorii, față de 67,425 înregistrate în anul precedent.

Căsătoriile, sunt în scădere. Cauzele împuținării căsătoriilor ar putea fi găsite, pe deoparte în slaba recoltă generală din anul respectiv, iar pe de altă parte în evenimentele turbure din a doua jumătate a acestui an, evenimente, cari au produs o perturbare și o nesiguranță, care nu se putea să nu se repercuteze și în ordinea demografică.

În schimb divorțurile sunt în continuă augmen-tare. Dacă în an. 1913 am avut 3212, în cursul anului expirat numărul lor a fost de 3444.

Numărul născuților în cursul anului 1914 e cel mai mare număr, care a fost înregistrat până azi în România.

Nou-născuții au fost 327,315, ceea ce la o populațiune de 7 milioane 600,000 oameni, reprezintă un coeficient de natalitate de peste 43 la mia de locuitori, în timp ce în anul precedent s'au înregistrat, — în vechile hotare ale României 309,617 nașteri.

Lucru îmbucurător e că, în vreme ce natalitatea crește, mortalitatea scade. S'au înregistrat în anul 1914 decese în număr de 182,915, ceea ce reprezintă un coeficient de 24 la mia de locuitori.

În cursul anului precedent — 1913 — numărul deceselor s'a ridicat la 190,425, cifră foarte mare desigur din cauza holerei și a boalelor, cari au făcut ravagii mai ales printre copii.

Raportul dintre acești doi factori — natalitatea și mortalitatea — exprimă creșterea naturală a populației, creștere care de astădată se ridică la cifra de 144,400 suflete, — adică mai mulți născuți decât morți.

Proporția acestui spor al populației e de 18 la mia de locuitori.

Rezultatul la care s'a ajuns e din cele mai frumoase și mai îmbucurătoare. Anul 1913 prezintă un excedent numai de 119,192 suflete, în vreme ce, acum 10 ani, acest excedent nu trecea decât de 100,000.

*

Aviz. Cupoanele de dividendă pe 1914 ale institutului «*Mureșiana*» din Reghinul-săsesc se răscumpără deja cu începere dela 1 Iunie a. c.

SUMAR.

Documente private. — Avansuri pe recolta anului curent. — Noul împrumut de războiu ungar. — Italia economică. — Înștiințarea proviziilor de lână. — Prășitul sau săpatul. — *Agricultura*: Situațiunea agricolă. — *Revista financiară*: Situațiunea. *Cronică*: Rugare către băncile noastre, Orele de oficiu la «Albina», Centrala institutelor de bani, Mișcarea populației în România, Aviz.

„MARAMURĂȘANA”

institut de credit și de economii, soc. pe acții în Sighetul-Marmației.

CONCURS.

«Maramurășana» inst. de credit și economii societate pe acții în Sighetul-Marmației publică concurs pentru ocuparea *postului de contabil*.

Salarul anual 2400 cor., bani de cuartir 600 cor. și tantiemă statutară eventual adaus de plată.

Dela concurenți să cere absolvirea școalei comerciale, atestat de maturitate, praxă — se poată lucra independent și cunoașterea limbilor română, maghiară și germană.

Petițiunile de concurs sunt a se înainta până în 15 Iunie a. c. la adresa direcțiunii institutului în Máramarossziget.

Contabilul se alege pe un an de probă.

Postul este a se ocupa îndată după avizarea direcțiunii.

Máramarossziget la 5 Maiu 1915.

(3—3)

Direcțiunea.